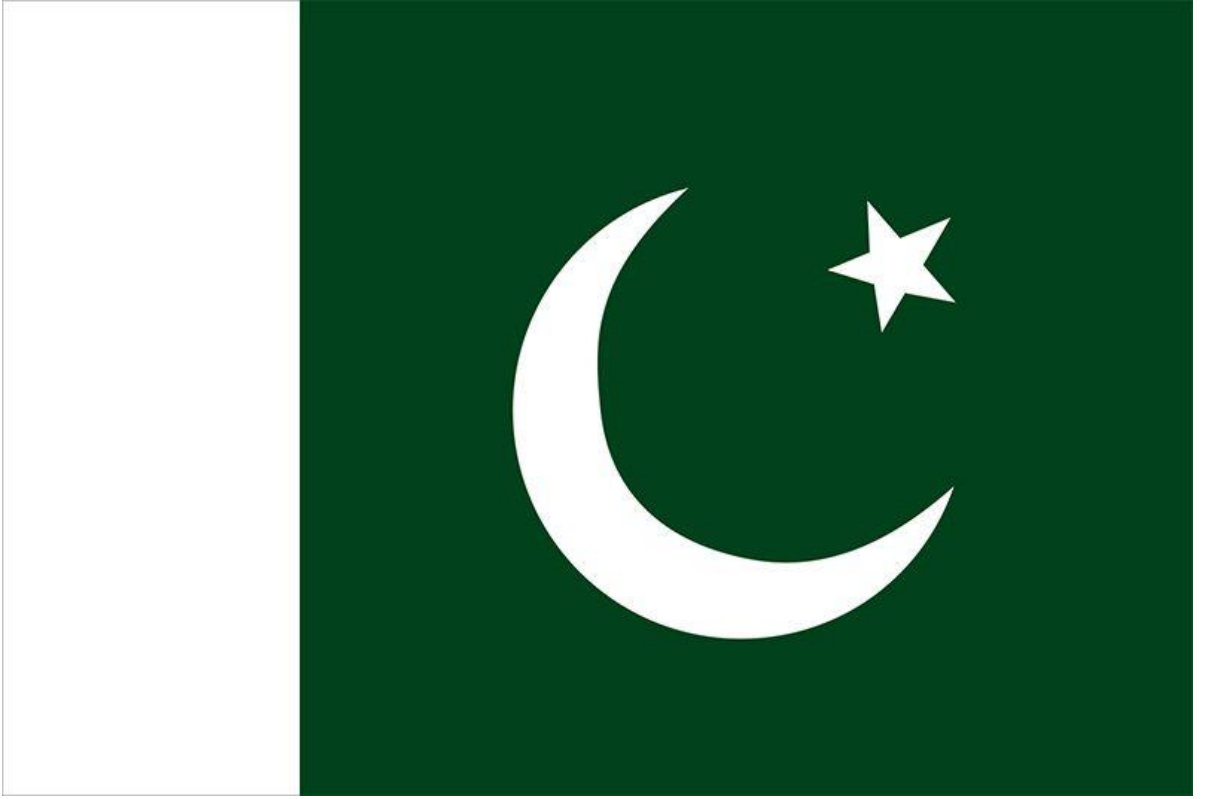

ANKARA SANAYİ ODASI

PAKİSTAN İSLAM CUMHURİYETİ ÜLKE NOTU

Araştırma ve Yönlendirme Müdürlüğü

OCAK 2023

İÇİNDEKİLER

1. Ülke Künyesi

2. Pakistan'ın Temel Ekonomik Göstergeleri

- Tablo 1: Temel Ekonomik Göstergeler

3. Pakistan İslam Cumhuriyeti'nin Dış Ticareti

- Tablo 1: Pakistan'ın Dış Ticaret Göstergeleri (Milyar Dolar)
- Tablo 2: Pakistan'ın İhracatında Başlıca Ürün Grupları- 2021 (Milyon Dolar)
- Tablo 3: Pakistan'ın İthalatında Başlıca Ürün Grupları- 2021 (Milyon Dolar)
- Tablo 4: Pakistan'ın Ülkelere Göre İhracatı- 2021 (Milyon Dolar, %pay)
- Tablo 5: Pakistan'ın Ülkere Göre İthalatı- 2021 (Miyon Dolar, %pay)

4. Türkiye ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Arasındaki Ticari İlişkiler

- Tablo 1: Türkiye'nin Pakistan ile Ticareti (Milyon Dolar)
- Tablo 2: Türkiye'nin Pakistan'a İhracatında Başlıca Ürün Grupları- 2021 (Milyon Dolar)
- Tablo 3: Türkiye'nin Pakistan'dan İthalatında Başlıca Ürün Grupları- 2021 (Milyon Dolar)

5. Pakistan İslam Cumhuriyeti'nde Doğrudan Yabancı Yatırımlar

6-Ekler

- Ek- 1: Pakistan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)
- Ek- 2: Pakistan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)
- Ek- 3: Pakistan'ın Ülkelere Göre İhracatı (Bin Dolar)
- Ek- 4: Pakistan'ın Ülkere Göre İthalatı (Bin Dolar)
- Ek- 5: Türkiye'nin Pakistan'a İhracatında Başlıvac Ürünler (Bin Dolar)
- Ek- 6: Türkiye'nin Pakistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

1- Ülke Künyesi

Resmi Adı	Pakistan İslam Cumhuriyeti
Başkenti	İslamabad
Başlıca Şehirleri	Karaçi, Lahor, Faisalabad
Resmî dil	Urduca, İngilizce
Yönetim biçimi	Federal Parlamenter Anayasal Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Arif ALVİ
Yüzölçümü	881.913 km ²
Nüfus	227.03 Milyon
GSYİH	376.49 Milyar \$ (2022)
Kişi Başına GSYİH (\$)	1.685 \$ (2022)
Büyüme Oranı (%)	% 6,0 (2022)
Para birimi	Pakistan Rupisi (PKR)
Coğrafi Konum	Pakistan Güney Asya'da yer almakta olup, doğusunda Hindistan, güneyinde Hint Okyanusu, güneybatısında İran, batı ve kuzeyinde Afganistan ile çevrilidir. Güneyinde yarı tropikal bir iklime sahip olan Pakistan'ın iç kesimlerinde ve yüksek kesimlerinde karasal iklim hâkimdir. Pakistan'ın başkenti İslamabad'dır. Başlıca şehirleri; Karaçi, Faysalabad, Hiderabad, Gujranvala, Lahor ve Peşaver'dır.
Siyasi ve İdari Yapı	Pakistan, 1947 yılında bağımsızlığına kavuşarak İngiliz Hindistan'ından (British India) ayrı bir devlet haline gelmiştir. 1972 yılına kadar Batı Pakistan ve Doğu Pakistan (bugünkü Bangladeş) olmak üzere aralarında 1.700 km mesafe olan iki bölümden oluşan bir ülke olan Pakistan, Bangladeş'in bu tarihte bağımsızlığını ilan etmesiyle bugünkü sınırlarına kavuşmuştur.
Nüfus ve İstihdam	Pakistan dünyanın en kalabalık ülkeleri arasında dokuzuncu sırada yer almaktadır. IMF tahminlerine göre Pakistan'ın nüfusu 2022 yılında 227,03 milyona ulaşmıştır. Ülkenin nüfus artış hızı aile planlama programlarının da katkısıyla 1980'lerin başında %3'ten 2006 yılında %2'ye düşürülmüştür. Bununla beraber ülkede son nüfus sayımı 1988 yılında yapıldığı için nüfus ile ilgili rakamların kesinliği şüphelidir. Pakistan'da çalışabilir işgücü nüfusun %28'ini oluşturmaktadır. Nüfusun %50'si tarımda, %18'i imalat sektöründe çalışmakta ve %17'si de ticaretle uğraşmaktadır. İşsizlik oranı kentlerde %9, kırsal alanlarda %6 civarındadır.
Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar	Birleşmiş Milletler (BM), İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT), Asya Kalkınma Bankası (ADB), Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT), Gelişen Sekiz Ülke Teşkilatı (D-8), İngiliz Uluslar Topluluğu, Güney Asya Bölgesel İşbirliği Teşkilatı (SAARC), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (UAEA), Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Şanghay İşbirliği Örgütü /

	Gözlemci Üye (ŞİÖ), Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği / Diyalog Ortağı (ASEAN), Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü'nün (ICAO)
Doğal Kaynaklar ve Çevre	Sindh bölgesinde hidrokarbon rezervleri geniş bir alana yayılmıştır. Belucistan'da doğal gaz rezervleri bulunmaktadır. Bununla beraber bölgede merkezi hükümetin kontrolü zayıftır ve yerel aşiret liderleri çıkarılan doğal gazdan daha fazla hak talep etmektedirler. Bölgede ruhsat sahibi olan bazı yabancı sermayeli şirketler Marri ve Bugti gibi aşiretlerin engellemeleri yüzünden olağanüstü hal ilan etmek zorunda kalmıştır. Belucistan'daki gaz taşıyan boru hatlarında, ülkenin diğer kesimlerinde de yapılan enerji kesintileri yüzünden sıklıkla arızalar meydana gelmektedir. Ülkede doğalgaz dışında az miktarda petrol, düşük kalitede kömür, demir, bakır, tuz ve kireçtaşı rezervleri mevcuttur

2- Pakistan İslam Cumhuriyeti'nin Temel Ekonomik Göstergeleri

Tablo 1: Pakistan'ın Dış Ticaret Göstergeleri (Milyar Dolar)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	300,41	348,23	376,49	-	-	-	-	-
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	-0,9	5,7	6,0	3,5	4,2	4,6	5,0	5,0
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	1 377	1 564	1 658	-	-	-	-	-
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	10,7	8,9	12,1	19,9	10,0	7,7	6,5	6,5
Cari Ödemeler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-1,5	-0,8	-4,6	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,4
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	6,6	6,3	6,2	6,4	6,2	6,0	5,8	5,5
Nüfus (milyon)	218,24	222,59	227,03	231,55	236,17	240,88	245,68	250,57

Kaynak: IMF

Pakistan'ın ekonomik gelişiminde tarım sektörünün büyük payı vardır. Ülkede gayri safi yurt içi hasılanın yaklaşık %21'ini tarım sektörü oluşturmaktadır. Başlıca tarım ürünleri; pamuk, buğday, pirinç, şeker kamışı ve mısırdır. Pakistan'ın endüstriyel büyümesinde tekstil sektörü ağırlıklı rolü üstlenmektedir. Pek çok tüketim malı açısından kendi kendine yeterli olan Pakistan'da pamuk ve yün dokumacılığı, hazır giyim sanayi, deri ve deri mamulleri, çimento, sağlık ürünleri ve şeker, meşrubat gibi işlem görmüş gıda maddeleri Pakistan'ın temel endüstri malları arasında yer almaktadır. Ayrıca kimyasal madde üretimi de ülkede önemli bir gelişme göstermiştir. Pakistan ekonomisinin büyüme performansına dönemler itibariyle bakıldığında, 1980'ler boyunca yıllık ortalama %6 olan oranın 90'ların ilk yarısında %5, ikinci yarısında ise %4 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Ekonominin ve ihracatın sadece pamuk-tekstil ve buğday üçlüsü olarak son derece dar bir tabana sıkışmış olması, ülke ekonomisini doğal olarak dış şoklara ve dalgalanmaların etkilerine açık ve "kırılgan" bir hale getirmektedir. Kamu açıkları ve dış açıklar gibi makroekonomik dengesizlikler de istikrarlı ve yüksek büyüme oranlarının önündeki en ciddi engeller olarak durmaktadır. İmalat sanayi ise, 11 Eylül 2001 saldırısından sonra geniş çaplı bir bunalıma girmekle birlikte, hemen ertesinde lağvedilen Amerikan

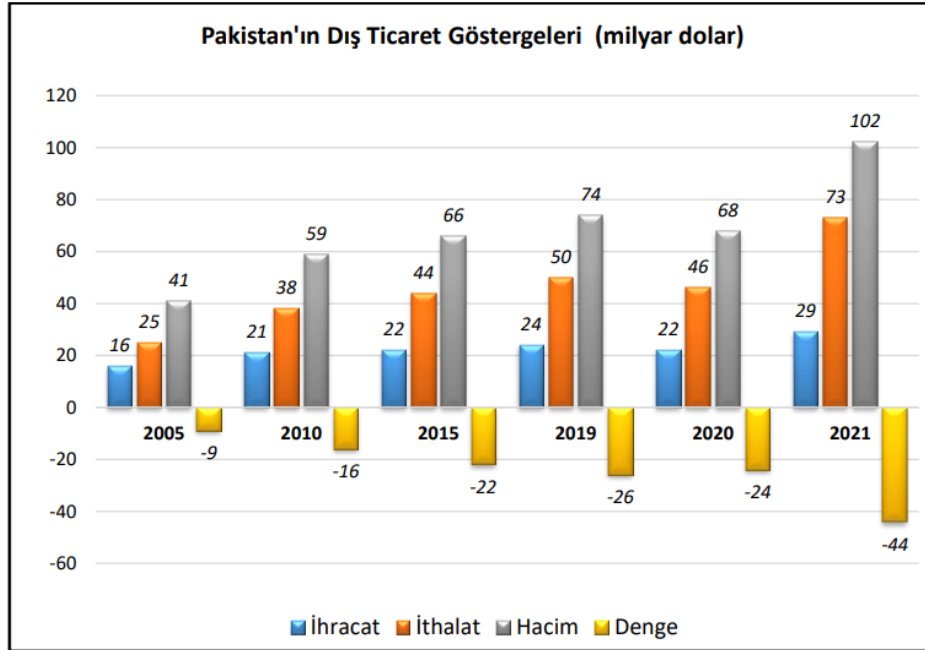
yaptırımları ve sektöre açılan yeni krediler sayesinde toparlanma yoluna girmiştir. Bu alandaki en büyük sorun, Hindistan ile girilen siyasi ve askeri gerginlik olmaktadır. Gerginlik, bu bölgede (Afganistan ve terör eylemleri sorunlarının ön plana çıkması nedeniyle) ikinci plana düşmüş gibi görünmesine karşın, sürekli bir “potansiyel rahatsızlık kaynağı” olarak ortada durmakta ve ekonomik performansın üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır. Pakistan’ın kalkınma programlarının uygulanmasında, uluslararası finans kuruluşları önemli rol oynamaktadır. IMF ile çeşitli anlaşmalar ve stand-by düzenlemeleri yapılmaktadır. IMF’in Pakistan’a sağladığı stand-by kredileri, likidite sıkışıklığına önemli bir rahatlama getirmiştir. Bu kredilerin Pakistan ekonomisine sağladığı diğer önemli dolaylı katkı ise, Dünya Bankası, Asya Kalkınma Bankası gibi uluslararası finansal kuruluşlar ile diğer uluslararası ve ulusal kredi kuruluşlarının ve uluslararası yatırımcıların Pakistan’ın mali güvenilirliği konusundaki tereddütlerini bir ölçüde gidermiş olmasıdır. Bu çerçevede, söz konusu uluslararası finans kuruluşları Pakistan’a yönelik kredi hatlarını hayata geçirmeye başlamışlardır.

3- Pakistan İslam Cumhuriyeti’nin Dış Ticareti

Ülkenin Dış Ticareti

Tablo 1 - Ülkenin Dış Ticaret Göstergeleri

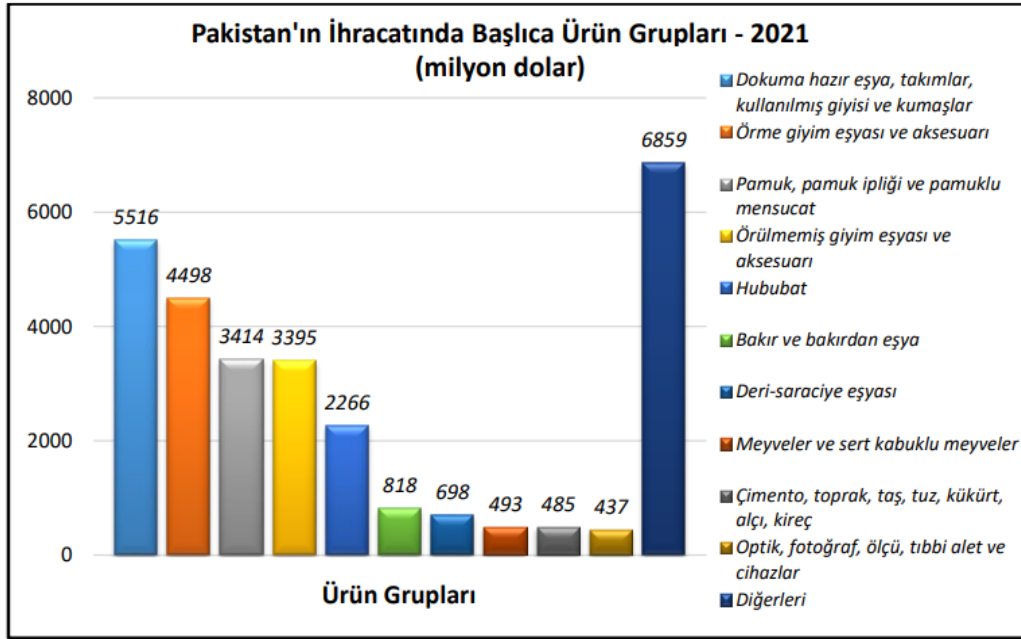
Genel Durum

2001 yılından beri dünya ticaretindeki genişlemelere paralel olarak Pakistan’ın hem ihracatı hem de ithalatı sürekli artış göstermiştir. Bunun sonucunda 2001 yılında 9,1 milyar dolar olan ihracatı 2021 yılında 28,9 milyar dolara, 9,7 milyar dolar olan ithalatı da 73,1 milyar dolara yükselmiştir. Pakistan dış ticaret dengesi sürekli olarak açık veren ülkelerden biridir. 2021 yılında dış ticaret açığı 44,2 milyar dolara ulaşmıştır.

Başlıca Ürünler İtibariyle Dış Ticaret

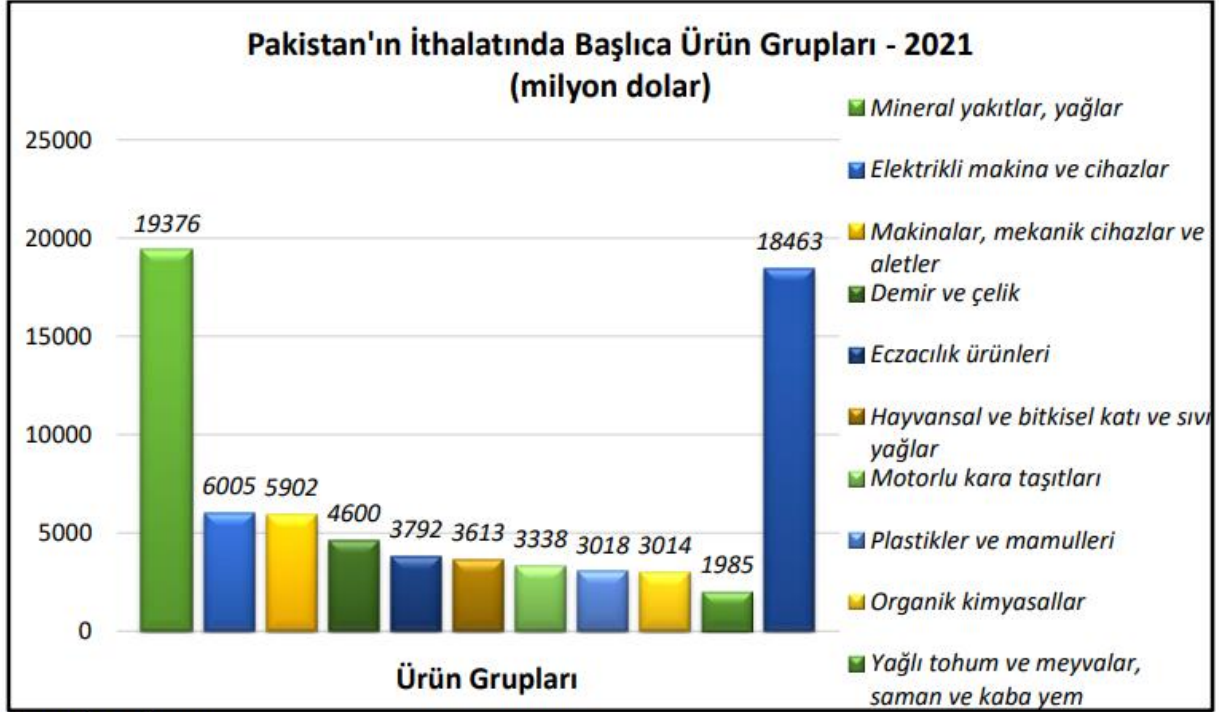
Tablo 2: Pakistan'ın İhracatında Başlıca Ürün Grupları- 2021 (Milyon Dolar)

Kaynak: Trademap

İthalat

Tablo 3: Pakistan'ın İthalatında Başlıca Ürün Grupları- 2021 (Milyon Dolar)

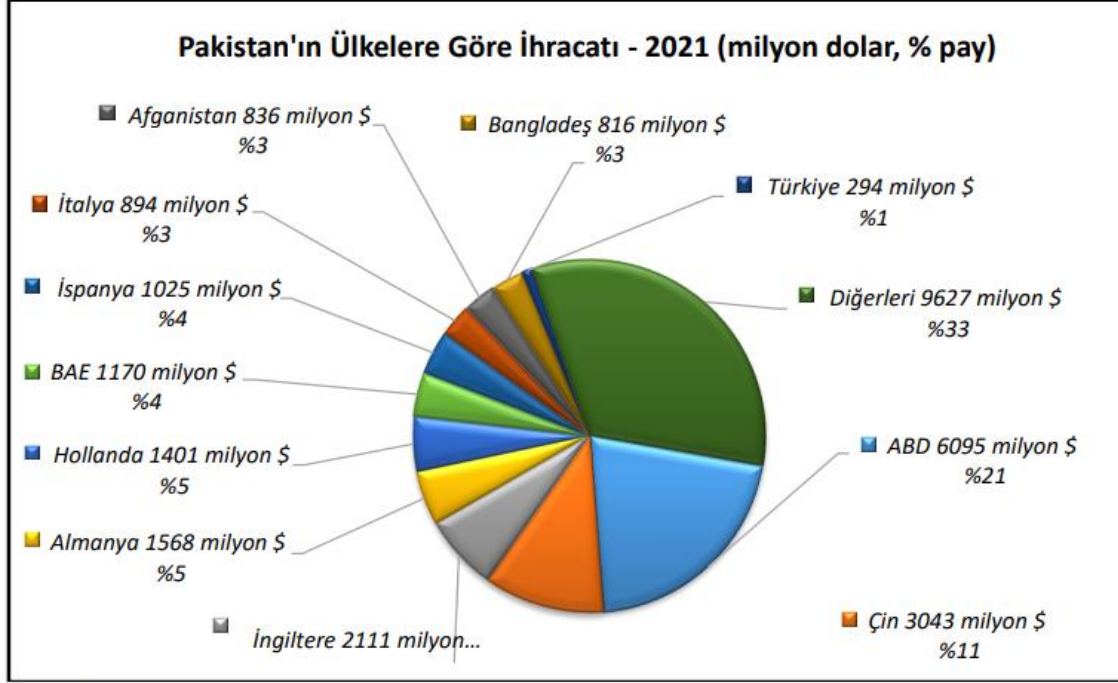

Kaynak: Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

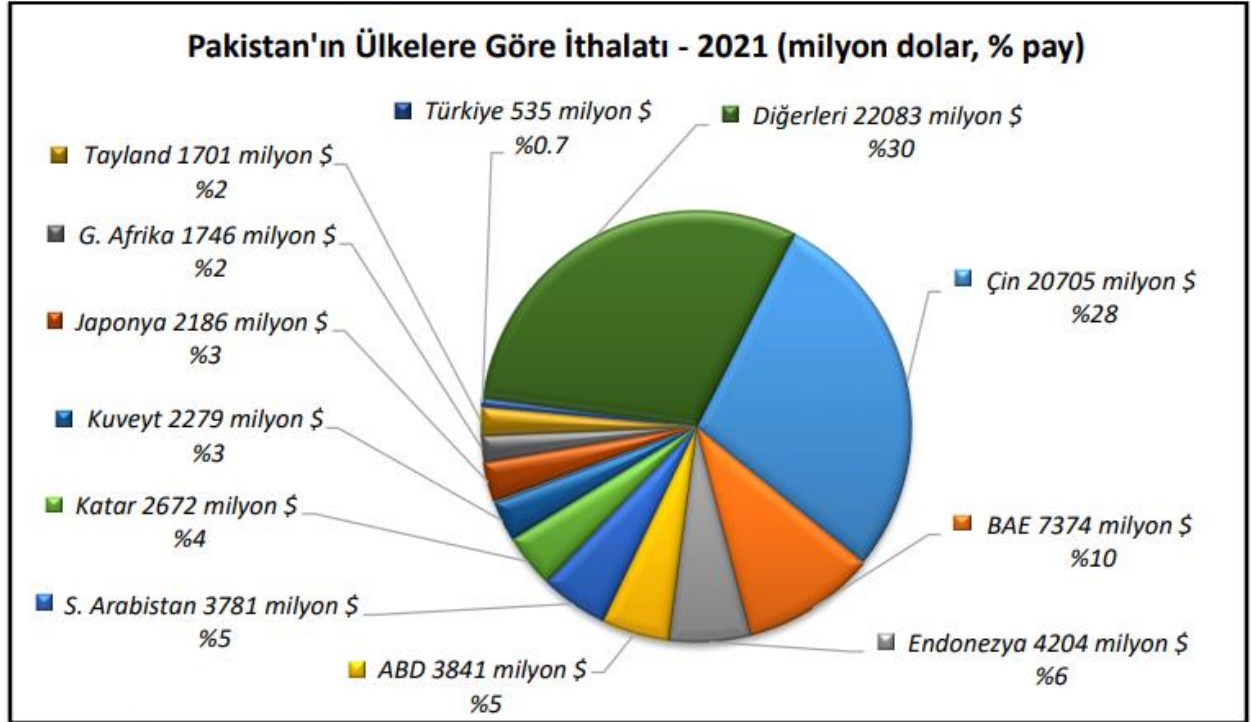
Tablo 4: Pakistan'ın Ükelere Göre İhracatı- 2021 (Milyon Dolar, %pay)

Kaynak: Trademap

İthalat

Tablo 5: Pakistan'ın Ülkere Göre İthalatı- 2021 (Miyon Dolar, %pay)

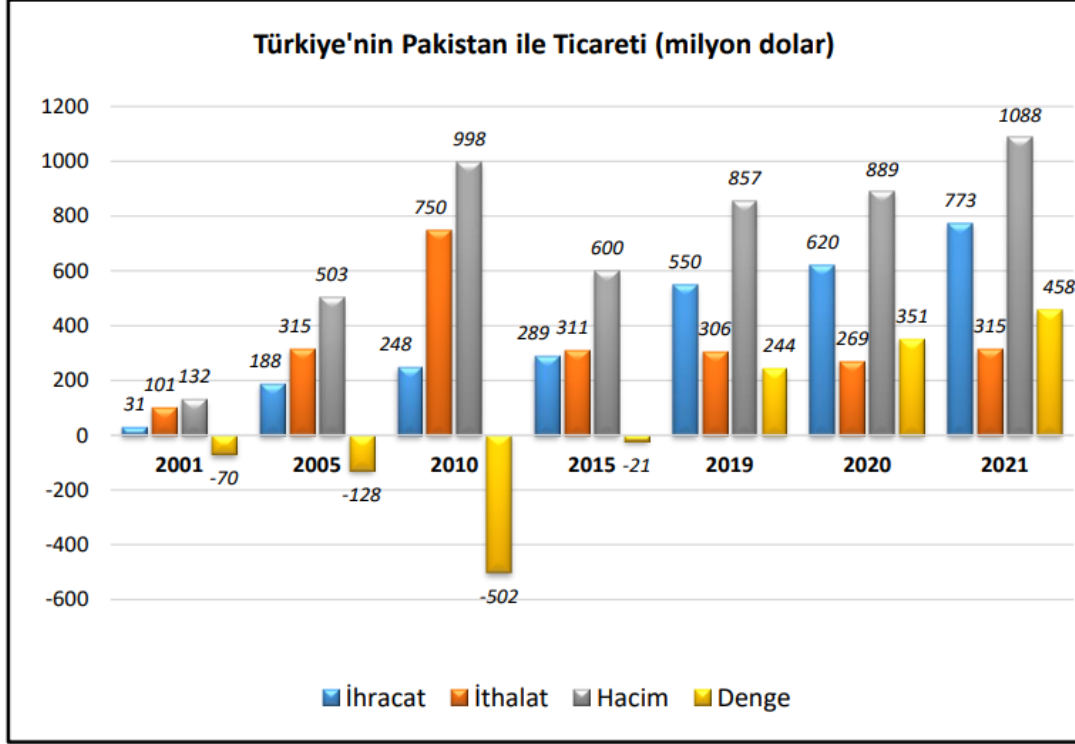

Kaynak: Trademap

4-Türkiye-Pakistan İslam Cumhuriyeti Arasındaki Ticari İlişkiler

Genel Durum

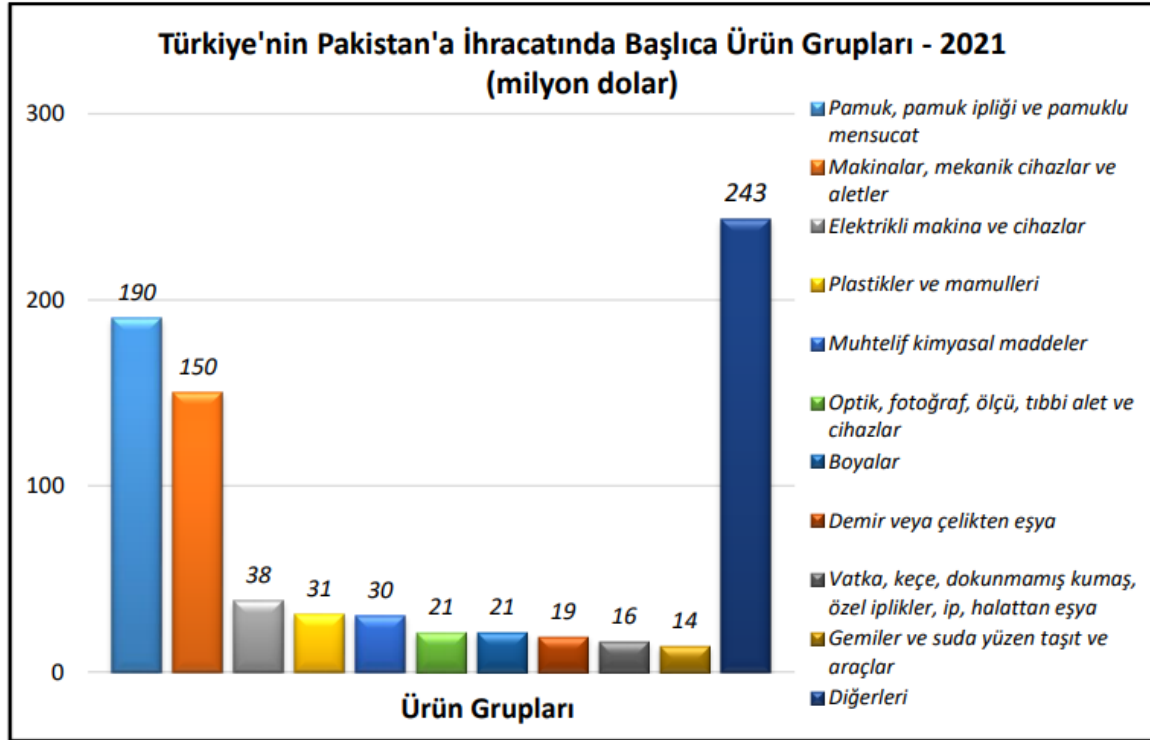
Tablo 1: Türkiye'nin Pakistan ile Ticareti (Milyon Dolar)

Kaynak: Trademap

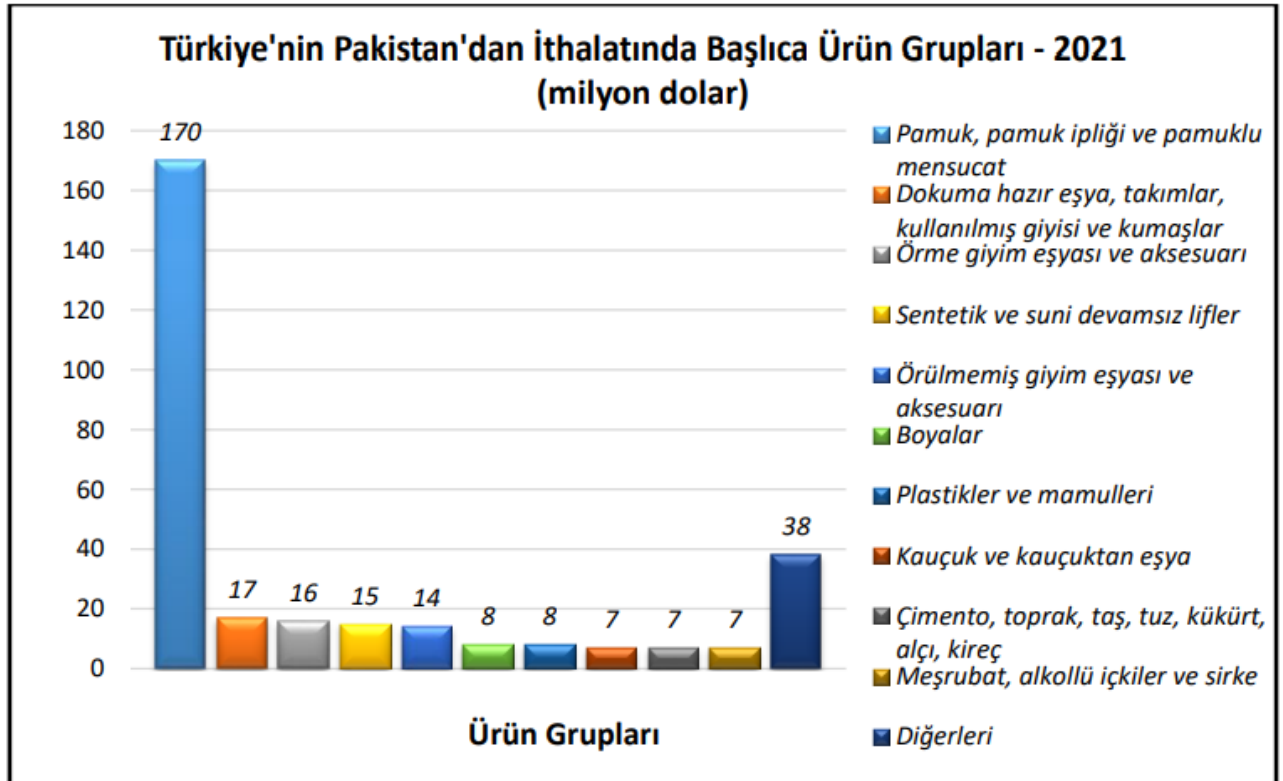
İki ülke arasında ticaret hacmi 2011 yılında yaklaşık 1,1 milyar dolar ile en yüksek rakama ulaşmış, bu yıldan sonra ise hacim dalgalı bir seyir izlemiş ve tekrar 1 milyar dolarlık rakam ancak 2021 yılında yakalanabilmiştir. Ticaret hacmi 2021'de yeniden 1,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2000 yılına kadar zaman zaman lehimize seyreden ikili ticaret, bu yıldan itibaren aleyhimize dönmüş ve Türkiye, Pakistan ile ticarete 2016 yılına kadar sürekli dış ticaret açığı vermiştir. Ticaret dengesi 2016 yılından itibaren yeniden değişmiş ve Türkiye Pakistan'la ikili ticarete fazla vermeye başlamıştır. Türkiye ile Pakistan arasındaki mevcut dış ticaret hacminin iki ülkenin potansiyelinin çok altında olduğu görülmektedir. Türkiye'nin Pakistan'a en çok ihraç ettiği ürün şunlardır: Pamuk (kardeşiz, taranmamış); pamuk ipliği; dokuma ipliklerin, mensucatın yıkanması, temizlenmesi, kurutulması, ütülenmesi, sarılması, katlanması vb. için makineler; sentetik organik boyayıcı maddeler; pamuklu mensucat ve dokunmamış mensucat.

Tablo 2: Türkiye'nin Pakistan'a İhracatında Başlıca Ürün Grupları- 2021 (Milyon Dolar)

Kaynak: Trademap

Tablo 3: Türkiye'nin Pakistan'dan İthalatında Başlıca Ürün Grupları- 2021 (Milyon Dolar)

Kaynak: Trademap

Türkiye'ye Pakistan'dan yapılan ithalatın çok büyük bir bölümünü pamuklu mensucat ve pamuk ipliği oluşturmaktadır. İthalatı yapılan belli başlı diğer ürünler: Tente, çadır ve dış storlar; ipliği; etil alkol; sentetik organik boyayıcı maddeler; sentetik liflerden dokunmuş mensucat, etil alkol ve takım elbiselerdir. Yatırım İlişkileri Türkiye'de 306 adet Pakistan sermayeli firma bulunmaktadır. Söz konusu firmalar ağırlıklı olarak otomotiv, elektronik, telekomünikasyon, makine, ticaret ve bankacılık sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Pakistan'daki Türk yatırımları ağırlıklı olarak enerji, finans, altyapı projeleri ve müteahhitlik sektörlerindedir. Zorlu Holding, Ziraat Bankası, Coca-Cola İçecek ve Ülker gibi büyük Türk şirketleri Pakistan'da yatırım yapan Türk şirketleri arasında yer almaktadır. Önümüzdeki dönemde Pakistan'da özellikle enerji ve müteahhitlik sektörlerinde yeni yatırımlara ihtiyaç duyulmakta ve Pakistan makamlarınca Türk yatırımcılara bu alanlara yatırım yapmaları yönünde çağrıda bulunmaktadır. Zorlu Enerji, 10 yılı aşkın süredir Pakistan'da yenilenebilir enerji alanında çalışmalarını sürdürmektedir ve ülkenin ilk rüzgar türbinlerinin yapımını tamamlamıştır. Santralin kurulu gücü, cari olarak 56,4 MW'dir. Firmanın üretim lisansında, santralin üretim kapasitesini 300 MW'ye kadar yükseltme opsiyonu bulunmaktadır. Pakistan'daki ilk rüzgar enerjisi yatırımı olması itibarıyla büyük yankı uyandıran proje Pakistan'daki politik çevrelerde ve Pakistan halkı tarafında çok olumlu karşılanmıştır. 2008 yılında Coca Cola İçecek A.Ş. Pakistan'da 6 üretim tesisi ile faaliyet gösteren Coca-Cola Beverages Pakistan Ltd.'ye 100 milyon dolarlık yatırım yaparak %50 hissesini devralmıştır. TUSAŞ'ın (Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.) havacılık ve savunma sanayii alanlarında Pakistan ile çeşitli projeleri bulunmaktadır. Pakistan'ın F-16 uçaklarının modernizasyonu projesi için 2009 yılında açılan uluslararası ihalede, Belçikalı bir firma ile ön elemeye kalmış ve ihaleyi kazanmıştır. Proje, 2010 yılından itibaren 42 adet Pakistan uçağının birer birer Türkiye'ye gelmesiyle hayata geçmiştir.

5. Pakistan İslam Cumhuriyeti'nde Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü Pakistan yabancı yatırımlar konusunda liberal bir politika izlemeye devam etmektedir. Bu durumun sebepleri IMF gibi uluslararası örgütlerin etkisi ve politik istikrarsızlık ve yüksek terörist saldırı riski yüzünden yatırımcıların tedirgin olmasıdır. Ülkede yatırım konusunda az sayıda sınırlama mevcutken pek çok sektör için cömert teşvikler sağlanmaktadır. Ülkede önemli özelleştirmelerin hızla yapılmaması ve güvenlik konusundaki problemler yabancı yatırımların önündeki en büyük engeldir. Çin Pakistan'daki en önemli yatırımcılardan biri olmaya devam etmektedir. Çin'in yatırımlarının çoğunluğu altyapı projelerine yöneliktir. Batılı yatırımcılar gibi Çin'de güvenlik konusu ile ilgilidir. Ortadoğu ülkeleri de özelleştirme projeleri devam ettiği sürece önemli yatırımcılardan olmaya devam edecektir. Çok sayıda nakit zengini körfez kökenli firma ülkede büyük yatırım projeleri ile ilgilidir. Hükümet yeni Gwadar limanında bir endüstri bölgesi kurmayı planlamaktadır. Bu bölge yeni bir havalimanı ve karayolu bağlantıları ile Orta Asya ve Çin'e yönelik olacaktır. Enerji sektörü özellikle Pakistan'ın kronik enerji darboğazı yüzünden yabancı yatırımcılar için gelecek vadeden bir alandır. Pakistan'ı İran ve Hindistan'a bağlayacak boru hattı projesi Hindistan'ın Pakistan güvenlik durumu hakkındaki endişelerinden dolayı askıya alınmıştır. Ancak hattın İran - Pakistan arasındaki kısmı için görüşmeler ilerlemektedir.

6-Ekler

Ek- 1: Pakistan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%) 2021	Değişim (%) 2020-2021
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		23 818 817	22 245 688	28 880 006	100	29,8
6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet ve mutfak bezleri	3 261 276	3 258 880	4 277 612	14,8	31,3
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	2 343 760	2 088 922	2 753 873	9,5	31,8
1006	Pirinç	2 277 005	2 102 073	2 158 844	7,5	2,7
5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibarıyla pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	1 078 479	805 343	1 160 839	4,0	44,1
5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibarıyla % 85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. ı geçenler)	906 473	666 217	873 145	3,0	31,1
6103	Erkekler ve erkek çocuklar için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	556 158	526 607	837 180	2,9	59
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	401 355	452 275	794 273	2,8	75,6
5208	Pamuklu mensucat (ağırlık itibarıyla % 85 veya daha fazla pamuk içerenler)(m2. ağırlığı 200 gr. ı geçmeyenler)	605 975	623 696	662 779	2,3	6,3
4203	Tabii veya terkip yoluyla elde edilen deri ve köseleden giyim eşyası ve aksesuarı	589 412	542 039	652 598	2,3	20,4
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	487 532	406 966	620 249	2,1	52,4
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	283 727	321 510	606 523	2,1	88,6
6105	Erkekler ve erkek çocuklar için gömlekler (örme)	493 419	414 997	593 900	2,1	43,1
6115	Külotlu çoraplar,taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar, soketler (varis çorapları dahil) ve patik çoraplar (örme)	351 324	379 300	526 402	1,8	38,8
6307	Diğer hazır eşya (elbise patronları dahil)	455 961	430 091	520 374	1,8	21
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	409 065	362 349	420 937	1,5	16,2

Kaynak: Trademap, Pakistan Verileri

Ek- 2: Pakistan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%) 2021	Değişim (%) 2020-2021
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		50 134 812	45 841 651	73 106 624	100	59,5
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	5 387 337	4 201 061	8 023 156	11,0	91,0
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	3 558 502	2 450 928	4 579 629	6,3	86,9
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	3 913 908	2 270 679	4 216 847	5,8	85,7
1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	1 755 197	2 112 360	3 418 838	4,7	61,8
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	303 803	268 047	3 260 479	4,5	1116,4
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	1 421 362	2 042 600	2 659 697	3,6	30,2
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	1 383 189	1 235 030	2 316 777	3,2	87,6
8703	Otomobiller	789 715	861 532	2 287 928	3,1	165,6
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	1 512 318	1 668 202	2 165 804	3,0	29,8
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	709 510	1 317 451	1 772 187	2,4	34,5
1201	Soya fasulyesi	756 161	843 708	1 372 508	1,9	62,7
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	476 250	447 577	981 039	1,3	119,2
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	625 823	627 469	920 899	1,3	46,8
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	613 731	630 864	879 243	1,2	39,4
1001	Buğday ve mahlut	0	661 032	815 128	1,1	23,3

Kaynak: Trademap, Pakistan Verileri

Ek- 3: Pakistan'ın Ülkelere Göre İhracatı (Bin Dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (%) 2021	Değişim (%) 2020-2021
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		23 818 817	22 245 688	28 880 006	100	29,8
1.	ABD	4 042 271	4 143 434	6 094 814	21,1	47,1
2.	Çin	2 042 893	1 867 755	3 042 838	10,5	62,9
3.	İngiltere	1 682 328	1 726 855	2 110 649	7,3	22,2
4.	Almanya	1 344 826	1 395 550	1 568 420	5,4	12,4
5.	Hollanda	1 058 341	1 095 203	1 401 175	4,9	27,9
6.	BAE	1 179 059	1 097 303	1 170 170	4,1	6,6
7.	İspanya	949 000	794 579	1 025 085	3,5	29
8.	İtalya	810 401	718 906	893 795	3,1	24,3
9.	Afganistan	1 183 592	871 195	835 873	2,9	-4,1
10.	Bangladeş	793 034	583 661	815 613	2,8	39,7
11.	Belçika	597 727	571 275	715 779	2,5	25,3
12.	Fransa	443 784	397 027	454 735	1,6	14,5
13.	Katar	142 801	147 556	406 216	1,4	175,3
14.	S. Arabistan	406 120	432 465	403 997	1,4	-6,6
15.	Malezya	232 781	233 067	383 975	1,3	64,7
...
20.	Türkiye	296 607	357 576	294 443	1,0	-17,7

Kaynak: Trademap, Pakistan Verileri

Ek- 4: Pakistan'ın Ülkere Göre İthalatı (Bin Dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (%) 2021	Değişim (%) 2020-2021
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		50 134 812	45 841 651	73 106 624	100	59,5
1.	Çin	12 423 997	12 504 581	20 705 497	28,3	65,6
2.	BAE	6 340 201	4 481 028	7 373 763	10,1	64,6
3.	Endonezya	2 222 140	2 408 783	4 203 791	5,8	74,5
4.	ABD	2 614 705	2 587 559	3 841 179	5,3	48,4
5.	S. Arabistan	2 439 770	1 895 867	3 781 055	5,2	99,4
6.	Katar	2 190 934	1 485 012	2 672 410	3,7	80,0
7.	Kuveyt	1 255 313	1 123 511	2 278 534	3,1	102,8
8.	Japonya	1 362 462	1 139 122	2 186 175	3,0	91,9
9.	G. Afrika	1 174 655	922 900	1 745 819	2,4	89,2
10.	Tayland	1 060 720	897 350	1 700 776	2,3	89,5
11.	G. Kore	775 421	1 063 399	1 508 523	2,1	41,9
12.	Brezilya	506 696	943 480	1 466 257	2,0	55,4
13.	Malezya	956 870	1 087 153	1 319 062	1,8	21,3
14.	Almanya	930 018	857 181	1 016 130	1,4	18,5
15.	Singapur	779 053	584 872	869 080	1,2	48,6
...
27.	Türkiye	376 532	401 556	534 675	0,7	33,2

Kaynak: Trademap, Pakistan Verileri

Ek- 5: Türkiye'nin Pakistan'a İhracatında Başlıvac Ürünler (Bin Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%) 2021	Değişim (%) 2020-2021
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		550 214	620 162	773 093	100	24,7
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	24 600	28 562	118 318	15,3	314,2
5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibarıyla pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	18 768	38 330	48 129	6,2	25,6
8451	Dokuma ipliklerin, mensucatın yıkanması, temizlenmesi, kurutulması, ütülenmesi, sarılması, katlanması vb için makineler	16 535	16 167	29 758	3,8	84,1
3204	Sentetik organik boyayıcı maddeler, fluorezanlı aydınlatma maddeleri veya lüminofor olarak kullanılan organik ürünler	9 068	11 785	17 234	2,2	46,2
5208	Pamuklu mensucat (ağırlık itibarıyla % 85 veya daha fazla pamuk içerenler)(m2. ağırlığı 200 gr. ı geçmeyenler)	13 827	9 767	16 624	2,2	70,2
5603	Dokunmamış mensucat (emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya lamine edilmiş olsun olmasın)	11 741	9 257	15 398	20	66,3
8904	Römorkörler ve itici gemiler	0	0	14 152	1,8	0,0
8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makineler ve mekanik cihazlar	6 385	6 972	13 795	1,8	97,9
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	13 120	26 489	13 239	1,7	-50,0
3809	Mensucat, kağıt, deri vb. için apre veya finisaj müstahzarları, müstahzar haşıl ve apreler, müstahzar merdanlar	8 084	8 232	12 724	1,6	54,6
0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	21 625	19 806	10 181	1,3	-48,6
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	28 481	52 769	9 768	1,3	-81,5
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2 257	5 037	9 299	1,2	84,6
2513	Sünger taşı, zımpara taşı, tabii korindon, tabii süleyman taşı ve diğer tabii aşındırıcılar	4 866	5 727	9 228	1,2	61,1
6907	Cilasız veya sırsız seramikten döşeme veya kaplama karoları ve kaldırım taşları, mozaik küpler vb.	9 438	7 721	9 050	1,2	17,2

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

Ek- 6: Türkiye'nin Pakistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%) 2021	Değişim (%) 2020-2021
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		306 310	268 751	314 843	100	17,2
5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle % 85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. ı geçenler)	90 439	77 376	115 075	36,5	48,7
5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibariyle pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	44 905	32 365	22 119	7,0	-31,7
6306	Vagon ve mavna örtüleri, tente ve dış storlar; çadır; kayıklara,deniz veya kara taşıtlarına mahsus yelken, kamp eşyası	2 366	19 633	13 895	4,4	-29,2
5208	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle % 85 veya daha fazla pamuk içerenler)(m2. ağırlığı 200 gr. ı geçmeyenler)	21 712	19 204	12 398	3,9	-35,4
5206	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibariyle % 85 den az pamuk içerenler) (perakende satış için hazırlanmamış)	9 424	7 547	11 077	3,5	46,8
5211	Pamuklu mensucat (pamuk oranı < % 85 olan sentetik veya suni liflerle karıştırılmış olup m2. ağırlığı 200 gr.ı geçenler)	6 415	8 117	8 434	2,7	3,9
3204	Sentetik organik boyayıcı maddeler, fluoreсанlı aydınlatma maddeleri veya lüminofor olarak kullanılan organik ürünler	2 937	5 566	8 347	2,7	50,0
5516	Suni devamsız liflerden dokunmuş mensucat	4 613	8 582	7 815	2,5	-8,9
2207	Etil alkol (alkol derecesi >= %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş diğer alkollü içkiler	19 130	8 497	6 955	2,2	-18,1
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	11 722	7 919	6 190	2,0	-21,8
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	6 435	3 717	5 637	1,8	51,7
3904	Vinil klorür veya diğer halojenlenmiş olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	0	0	5 244	1,7	0,0
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	5 011	4 999	5 217	1,7	4,4
2529	Feldispat, lösit, nefelin ve siyenit nefelin, florspat	55	428	5 023	1,6	1073,6
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	4 457	3 710	4 745	1,5	27,9

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri